REKENKAMER BREDA

Ondersteuning gemeenteraad Breda

Onderzoek naar de ondersteuning van de volksvertegenwoordiging in het decentraal bestuur

‘Ondersteuning gemeenteraad Breda’

Onderzoek naar de ondersteuning van de volksvertegenwoordiging in het decentraal bestuur

Rekenkamer Breda
mr. Angelique van Erp
mr. drs. Sandra van Breugel
Secretaris-onderzoeker ir. Reina Spit

Maart 2023

Samenvatting en conclusies

De eisen en verwachtingen ten aanzien van de volksvertegenwoordiging nemen steeds meer toe. Hoe verhoudt deze toename zich tot de fractieondersteuning, griffie en Rekenkamer en hoe ontwikkelt de informatievoorziening zich?

De Rekenkamer Breda heeft deelgenomen aan een landelijk onderzoek naar *De ondersteuning van de volksvertegenwoordiging in het decentraal bestuur*. Het onderzoek is uitgevoerd door een extern onderzoeksbureau en richt zich op de periode 2018-2022.

Dit rapport gaat specifiek in op de Bredase situatie, waarbij de Rekenkamer kijkt hoe Breda het doet in vergelijking tot de andere 69 gemeenten die aan dit onderzoek meededen. Interessant is te zien hoe de resultaten van Breda zich verhouden tot het gemiddelde van de deelnemende 100.000+ gemeenten.

De algemene conclusie uit dit onderzoek is dat Breda het zuinig aan doet. Bemensing en budgetten bij de griffie en Rekenkamer blijven redelijk constant en zijn lager dan in de deelnemende 100.000+ gemeenten gemiddeld. Er zijn grote verschillen in vergoedingen voor fractieondersteuning bij de onderzochte gemeenten, waarbij Breda een eigen lijn kiest. De Informatievoorziening aan de raad is in Breda op hoog niveau, ook in vergelijking met de andere 100.000+ gemeenten.

1. Omvang griffie de afgelopen jaren constant, landelijk stijging
   De formatie van de griffie in Breda is al jarenlang constant. Landelijk gezien is er in dezelfde periode sprake van een stijging. Niet alleen in de referentiegroep van 100.000+ gemeenten, maar ook in de andere groottegroepen van gemeenten.

2. Budget griffie de afgelopen jaren vrij constant, landelijk stijging
   Het gemiddelde budget per inwoner voor de griffies van de deelnemende gemeenten is tussen 2018 en 2022 met 35% gestegen. De afgelopen jaren is het begrote budget in Breda vrij constant, er is geen sprake van een structurele toename.
   Daarnaast ligt ook het begrote budget in Breda met € 4,75 per inwoner lager dan in de referentiegroep van 100.000+ gemeenten (€ 6,01) én alle deelnemende gemeenten gemiddeld (€ 10,69).

3. Overige budgetten griffie Breda afgelopen jaren vrij constant
   Uit het onderzoek blijkt dat in Breda de budgetten voor training en opleiding van de raadsleden en voor onderzoek en advies tussen 2018 en 2022 constant zijn. Landelijk is er meer fluctuatie te zien. Uitzondering hierop is het budget voor communicatie. In Breda stijgt dit de afgelopen jaren, terwijl er landelijk gezien sprake is van een afname. Desondanks ligt het budget voor communicatie in 2022 in Breda lager dan bij de 100.000+ gemeenten gemiddeld.

4. Budget Rekenkamer lager dan gemiddeld
   Voor gemeentelijke rekenkamers wordt uitgegaan van een gewenst budget van € 1,33 per inwoner. Het gemiddelde van alle deelnemers aan het onderzoek komt hier met € 1,25 dicht bij in de buurt. In Breda ligt het begrote budget in 2022 met € 1,09 per inwoner lager dan gemiddeld en ook lager dan in de 100.000+ gemeenten gemiddeld. Het budget van de Rekenkamer Breda is de afgelopen jaren wel licht gestegen.

5. Vergoeding voor fractieondersteuning jarenlang constant, in 2022 hoger
   De fracties krijgen een budget dat naar eigen inzicht (binnen randvoorwaarden) besteed kan worden, bijvoorbeeld aan fractie-assistenten. De vergoeding voor fractieondersteuning per inwoner is in Breda tussen 2018 en 2021 constant gebleven. In 2022 is dit budget hoger. Ook landelijk gezien is er sprake van een stijging tussen 2018 en 2022, deze toename is echter meer geleidelijk gegaan.

6. Grote verschillen in vergoeding voor fractieondersteuning
   Bij de vergoedingen aan de raadsfracties ziet de Rekenkamer in Breda een opvallend andere benadering dan bij de overige deelnemende 100.000+ gemeenten. Het systeem van vergoeding is in alle gemeenten gelijk: een vast deel vergoeding per fractie en een vergoeding per raadslid per fractie. Daar waar de andere gemeenten een hoger vast deel toekennen per fractie en een lagere vergoeding per raadslid per fractie, heeft Breda gekozen voor het omgekeerde. De vergoeding per raadslid per fractie is 3x hoger dan het vaste deel vergoeding per fractie.
   De grotere fracties met meer raadsleden ontvangen in Breda dus substantieel meer budget voor fractieondersteuning dan de kleinere fracties.

7. Informatievoorziening in Breda op hoog niveau
   De raad heeft vele manieren en mogelijkheden om zijn informatiepositie verder te versterken, zoals ambtelijke bijstand, schriftelijke en mondelinge vragen, informatiebijeenkomsten en werkbezoeken. Uit dit onderzoek blijkt dat de informatievoorziening in Breda op een hoog niveau ligt. Zo is bijvoorbeeld het aantal schriftelijke vragen in Breda de afgelopen jaren toegenomen en ligt in 2021 en 2022 boven het gemiddelde van de 100.000+ gemeenten. Verder worden er in Breda naar verhouding veel werkbezoeken voor de raadsleden georganiseerd.

Inhoudsopgave

Samenvatting en conclusies 2
Inhoudsopgave 4
H1 Inleiding 5
1.1 Aanleiding 5
1.2 Over het onderzoek 5
1.3 Deelnemende gemeenten 6
1.4 Leeswijzer 6
H2 Griffie 7
2.1 Omvang griffie 7
2.2 Budget griffie 8
2.3 Budget training en opleiding 9
2.4 Budget onderzoek en advies 9
2.5 Budget communicatie 10
H3 Rekenkamer 11
H4 Fractieondersteuning 12
H5 Informatievoorziening 14
5.1 Ambtelijke bijstand 14
5.2 Schriftelijke en mondeling vragen 14
5.3 Raadsonderzoek 15
5.4 Informatiebijeenkomsten 16
5.5 Werkbezoeken 16
5.6 Raadsinformatiesysteem 17
H6 Tot slot 18

H1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Rekenkamer Breda heeft in de periode medio juli tot december 2022 deelgenomen aan een landelijk onderzoek naar *De ondersteuning van de volksvertegenwoordiging in het decentraal bestuur*. Dit onderzoek is uitgevoerd door onderzoeksbureau PBLQ in opdracht van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRR).

Aan dit onderzoek deden 60 rekenkamers van gemeenten, provincies en waterschappen mee. Verschillende rekenkamers zijn actief in meer dan één gemeente of provincie. In het onderzoek is bruikbare informatie[1] verstrekt door:

- 70 gemeenten;
- 6 provincies;
- 6 waterschappen.

1.2 Over het onderzoek

Onderzoeksvraag
De centrale onderzoeksvraag van het onderzoek luidde: '*Op welke wijze wordt het decentrale bestuur (provincies, gemeenten en waterschappen) momenteel ondersteund?'*

Het onderzoek kenmerkt zich door een overwegend kwantitatieve inventarisatie van relevante kerngegevens van de deelnemende overheden. Voor dit onderzoek zijn dat gegevens over de griffie, over de rekenkamer en over het benutten van specifieke instrumenten voor de volksvertegenwoordiging, zoals het stellen van vragen of het doen van onderzoek. Tevens is aandacht besteed aan de informatievoorziening ten behoeve van de volksvertegenwoordiging.

De inventarisatie is uitgevoerd aan de hand van een vragenlijst. De vragenlijst is eind augustus door het onderzoeksbureau aan alle deelnemers verzonden. De Rekenkamer Breda heeft deze vervolgens gezamenlijk met de griffie ingevuld. Vanaf medio oktober heeft het onderzoeksbureau met de deelnemende griffies en rekenkamers verdiepende gesprekken gevoerd om de opgehaalde data te interpreteren. De Rekenkamer Breda dankt de griffie[2] voor hun bereidwillige deelname aan het onderzoek.

Het onderzoeksbureau heeft eind december de resultaten aan alle deelnemers opgeleverd. De Rekenkamer Breda heeft vervolgens het voorliggende rapport gemaakt over de ondersteuning van de gemeenteraad in Breda. Hierin staat de situatie in Breda centraal en wordt een vergelijking gemaakt tussen Breda en de ondersteuning in de andere gemeenten die aan het onderzoek deelnamen.

[1] In aanvang waren er meer deelnemende overheden, maar een klein aantal is er niet in geslaagd bruikbare informatie te verstrekken.
[2] De griffie Breda was in staat om alle gewenste informatie (snel) aan te leveren. Het onderzoeksbureau heeft hierover zijn waardering uitgesproken.

1.3 Deelnemende gemeenten

In totaal is er informatie verstrekt voor 70 gemeenten:

- 26 gemeenten met minder dan 30.000 inwoners;
- 22 gemeenten tussen de 30.000 en 50.000 inwoners
- 14 gemeenten tussen de 50.000 en 100.000 inwoners
- 7 gemeenten met meer dan 100.000 inwoners

Vergelijkingsgroep 100.000+ gemeenten
In het onderzoek is Breda vergeleken met de andere deelnemende 100.000+ gemeenten. Dit zijn - buiten Breda - Dordrecht, Eindhoven, Haarlemmermeer, Leeuwarden, Utrecht en Zaanstad. In onderstaande afbeelding staan enkele kerngegevens van de deelnemende 100.000+ gemeenten die voor dit onderzoek interessant zijn:

Afbeelding 1 Kerngegevens deelnemende 100.000+ gemeenten.

	Inwoners per 1-1-2022	Raadsleden	Raadsfracties
Breda	184.702	39	11
Dordrecht	119.537	39	14
Eindhoven	238.326	45	12
Haarlemmermeer	159.336	39	13
Leeuwarden	125.504	39	10
Utrecht	361.699	45	15
Zaanstad	157.166	39	13

Bronnen: CBS en websites gemeenteraden.

Overigens heeft ook Rotterdam meegedaan aan het onderzoek. De gegevens van Rotterdam hebben echter bij enkele vragen een onevenredig grote invloed op het gemiddelde[3]. Daarom is er voor gekozen om Rotterdam buiten beschouwing te laten bij de berekening van de gemiddelden van de 100.000+ gemeenten voor de griffie, Rekenkamer en fractieondersteuning. Bij de overige vragen zijn de antwoorden van Rotterdam wél meegenomen.

Begin 2023 zijn er 32 gemeenten in Nederland met meer dan 100.000 inwoners. Acht van deze gemeenten (inclusief Rotterdam) hebben aan dit onderzoek meegedaan.

1.4 Leeswijzer

In het voorliggende rapport voor Breda worden de volgende onderwerpen behandeld:

- H2: Omvang en budget griffie
- H3: Rekenkamer
- H4: Fractieondersteuning
- H5: Informatievoorziening
- H6: Tot slot

[3] Rotterdam is qua inwoneraantal (655.468) veel groter dan de andere deelnemende 100.000+ gemeenten, daarnaast heeft de ondersteuning van de volksvertegenwoordiging in Rotterdam een extra impuls gekregen.

H2 Griffie

2.1 Omvang griffie

Omvang Bredase griffie jarenlang constant én lager dan gemiddeld
De begrote omvang van de griffies van de deelnemende gemeenten is tussen 2018 en 2022 gestaag gestegen. In Breda is dit niet het geval; de begrote formatie is al jarenlang 8,4 fte. Daarnaast valt op dat de Bredase griffie in omvang kleiner is dan gemiddeld bij de vergelijkingsgroep van 100.000+ gemeenten.

Afbeelding 2 Begrote formatie griffie in fte's, 2018-2022.

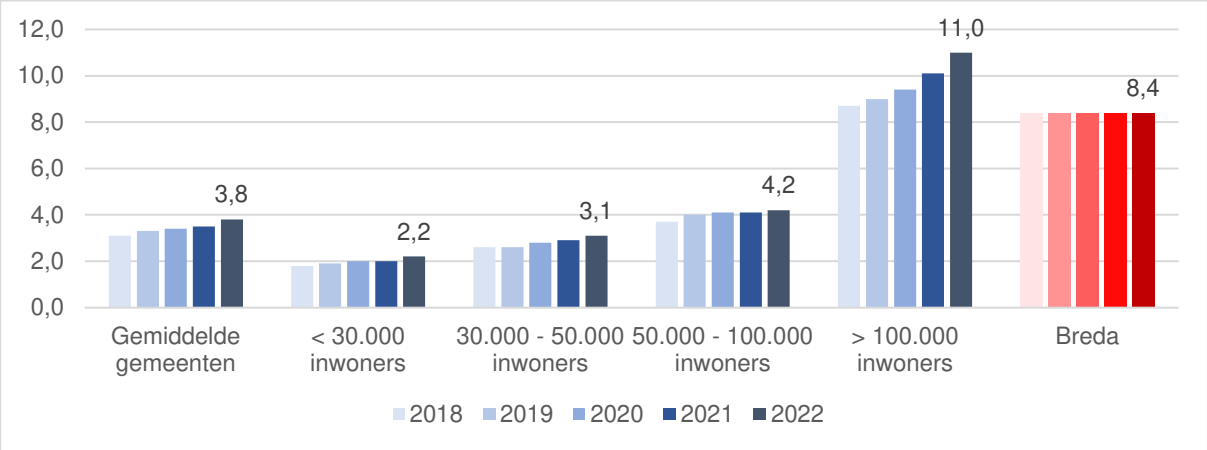

Beschikbare formatie in Breda niet volledig benut
Landelijk gezien wordt de beschikbare formatie vrijwel altijd geheel benut. In sommige gevallen meer dan oorspronkelijk geraamd (zoals in 2020 bij de 100.000+ gemeenten). In Breda ligt het aantal fte's tussen 2018 en 2021 in de praktijk iets lager dan begroot. Dit is vooral het gevolg van uitval en vertrek van medewerkers.

Afbeelding 3 Begroot versus besteed in personele omvang (fte's) voor de griffie.

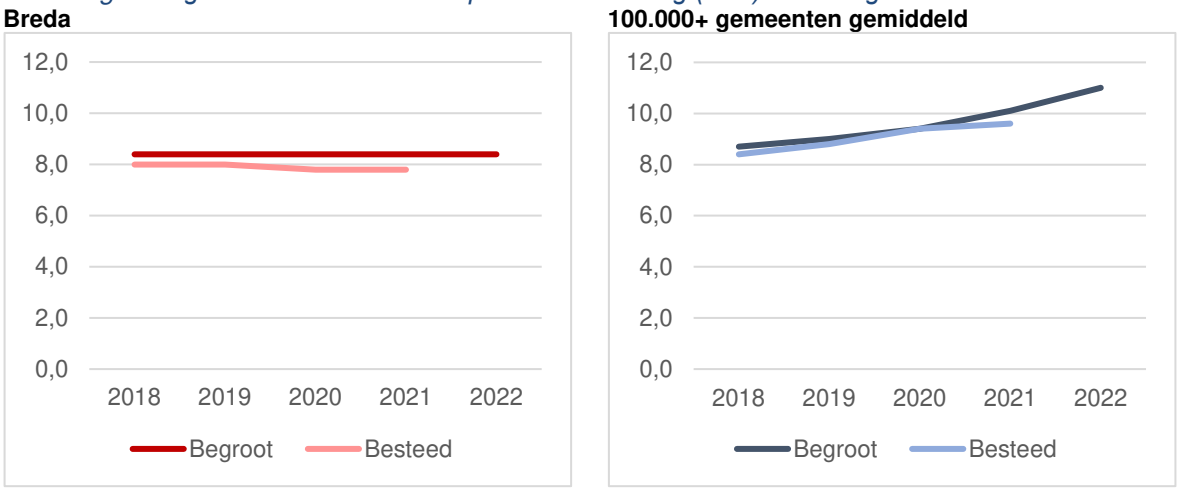

In het onderzoek is de deelnemers eveneens gevraagd om de omvang van hun griffie te specificeren naar verschillende functies. Dit bleek lastig, omdat er in de praktijk meer variatie in functies is dan van te voren verwacht.
Vergeleken met de 100.000+ gemeenten gemiddeld, zijn in Breda de functies van griffier, de secretariële ondersteuning en communicatieadviseur in fte's ongeveer vergelijkbaar. Breda heeft vooral in de andere functies (zoals raadsadviseur), minder fte's dan gemiddeld.

2.2 Budget griffie

Binnen de verschillende overheden verschilt de opbouw van het bedrag dat wordt begroot (en besteed) aan de griffie. Soms worden alleen de salarislasten begroot, bij andere griffies maken bijvoorbeeld ook opleidingskosten en kosten voor deelname aan congressen deel uit van de begroting. Ook wordt er verschillend omgegaan met 'overhead', zoals huisvestingskosten en kosten voor ICT- en HR-ondersteuning. Dit maakt een 1-op-1 vergelijking tussen overheden lastig. Wél laten de trends een betrouwbaar beeld zien.

Gemiddeld budget griffie per inwoner in Breda vrij constant
Het gemiddeld budget per inwoner van de griffies van de deelnemende gemeenten is tussen 2018 en 2022 met 35% gestegen, in de kleinere gemeenten zelfs met 38%. In deze gemeenten is het budget ook het hoogst: in 2022 gemiddeld ruim € 16 per inwoner. In Breda ligt dit bedrag lager. De afgelopen jaren is het begrote budget per inwoner voor Breda vrij constant.

Afbeelding 4 Gemiddeld begroot budget griffie (euro's) per inwoner, 2018-2022.

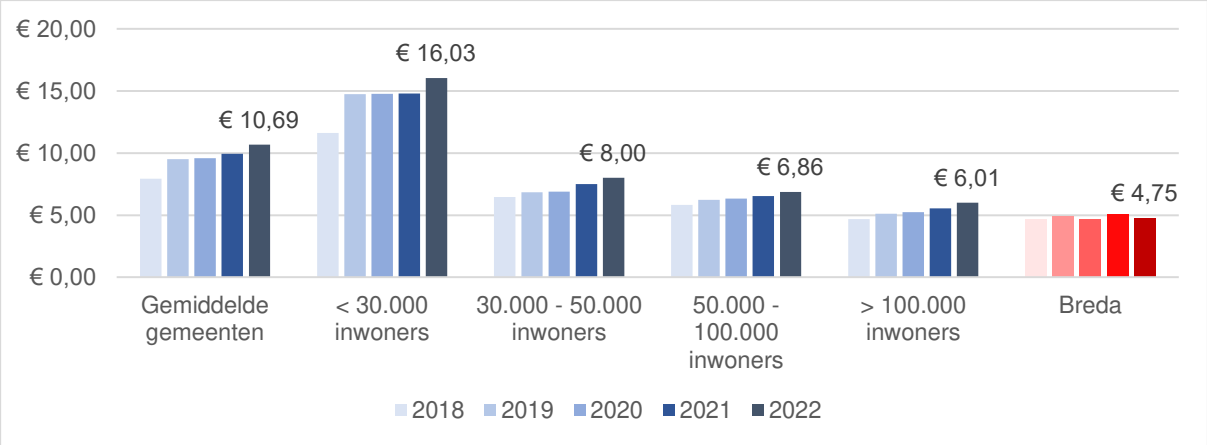

Begroot bedrag niet altijd besteed
De afgelopen jaren is het begrote budget voor de griffie voor de 100.000+ gemeenten gemiddeld structureel gestegen. Dit begrote bedrag wordt echter niet altijd ook daadwerkelijk besteed. Dit is ook in Breda het geval. Overigens blijkt uit recente cijfers dat in Breda het budget voor 2022 wel volledig besteed is.

Afbeelding 5 Begroot versus besteed budget (euro's) voor de griffie.

Breda

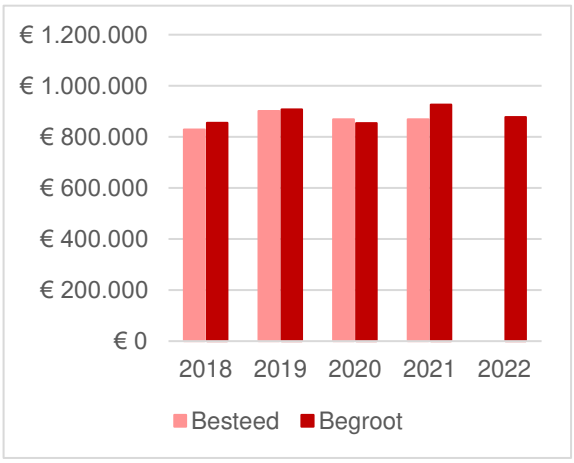

100.000+ gemeenten gemiddeld (N=7)

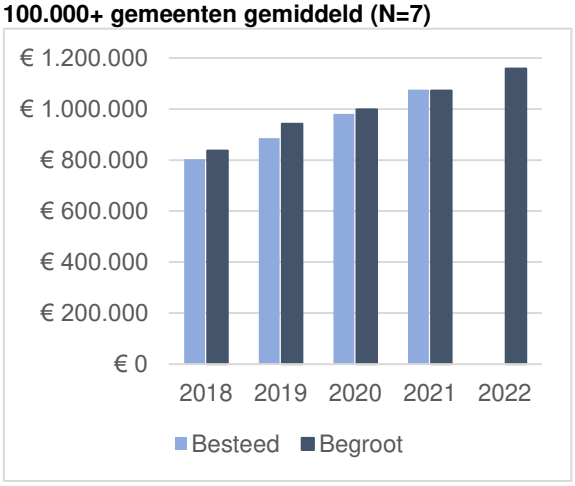

2.3 Budget training en opleiding

In het kader van de beschikbare budgetten is in het onderzoek eveneens gevraagd naar specifieke kosten, zoals voor training en opleiding van de raadsleden, voor onderzoek en advies en voor communicatie.

Begroot bedrag training en opleiding niet altijd besteed
Een groot aantal deelnemende griffies beheert een budget voor training en opleiding van de raadsleden. Landelijk gezien fluctueert het begrote bedrag hiervoor behoorlijk, evenals het daadwerkelijk bestede bedrag. In Breda is het begrote bedrag sinds 2018 constant. Sinds 2021 worden er in het kader van de Raadsacademie trainingen voor raadsleden verzorgd.

Afbeelding 6 Begroot versus besteed budget griffie (euro's) voor training en opleiding raadsleden.

Breda

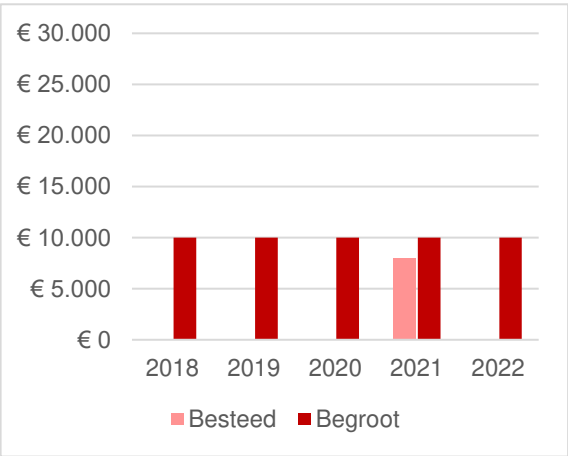

100.000+ gemeenten gemiddeld (N=7)

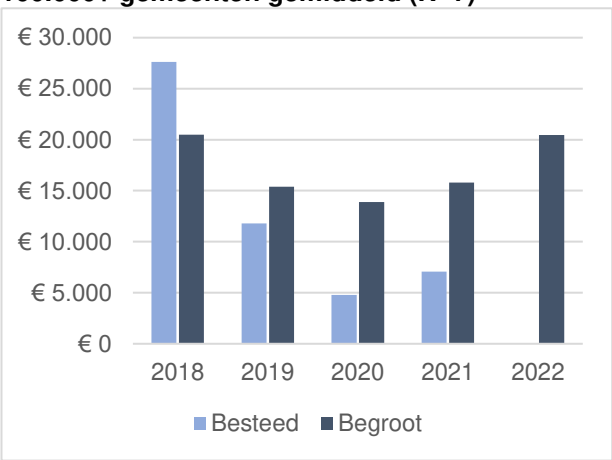

Landelijk gezien organiseert een groot deel van de deelnemende griffies onderzoek, cursussen en trainingen ten behoeve van de volksvertegenwoordiging. Zo organiseert 12% meer dan 4 cursussen en trainingen per jaar, waaronder Breda. En organiseert ongeveer een kwart géén cursussen en trainingen. De overige deelnemers verzorgen er 3 of 4 (11%) of hooguit 2 (51%) per jaar.

2.4 Budget onderzoek en advies

Budget voor onderzoek en advies in Breda constant
De meeste griffies hebben jaarlijks structureel een budget beschikbaar voor onderzoek en advies ten behoeve van de gemeenteraad. Dit betreft níet het budget van de Rekenkamer(commissie)s. Landelijk gezien schommelt zowel het begrote als het bestede bedrag voor onderzoek en advies. In Breda is het begrote budget al jaren constant, maar wisselt het bestede budget. Dit komt omdat het budget vooral ingezet wordt voor inhuur van externe expertise. De kosten hiervan variëren, afhankelijk van het dossier waarvoor expertise ingehuurd wordt.

Afbeelding 7 Begroot versus besteed budget griffie (euro's) voor onderzoek en advies.

Breda

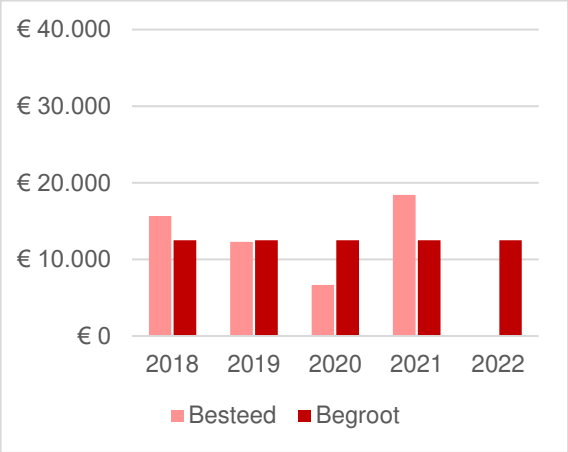

100.000+ gemeenten gemiddeld (N=7)

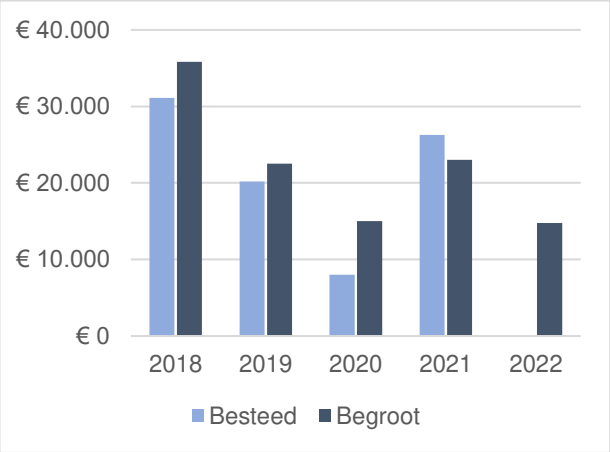

2.5 Budget communicatie

Budget voor communicatie in Breda lager maar afgelopen jaren wel toegenomen
De meeste griffies hebben een budget voor de communicatie ten behoeve van de gemeenteraad tot hun beschikking. Bij de 100.000+ gemeenten ligt dit budget gemiddeld gezien hoger dan in Breda, maar neemt het de afgelopen jaren wel af. Het begrote budget wordt ook lang niet overal volledig besteed. In Breda is dit wel het geval. Het budget wordt onder andere besteed aan online advertenties en artikelen, postercampagnes op abri's en de cursus Politiek Actief.

Afbeelding 8 Begroot versus besteed budget griffie (euro's) voor communicatie.

Breda

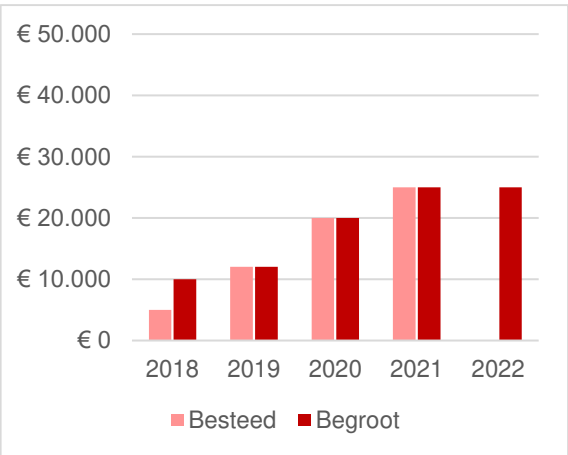

100.000+ gemeenten gemiddeld (N=7)

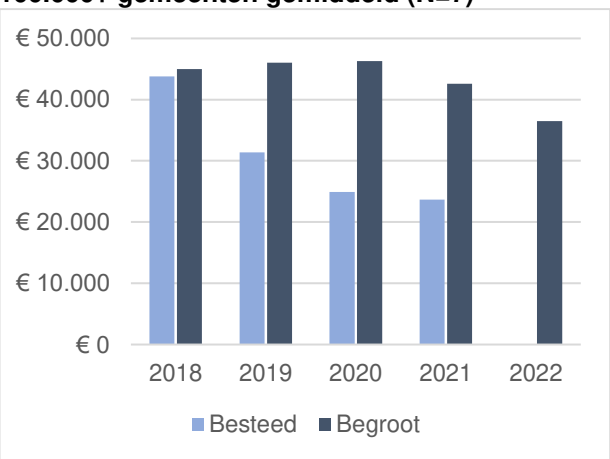

H3 Rekenkamer

Gemiddeld budget per inwoner in Breda lager dan gemiddeld
Voor gemeentelijke Rekenkamers wordt uitgegaan van een gewenst budget van € 1,33 per inwoner. Voor de deelnemende gemeenten aan dit onderzoek, komt het vastgestelde budget hier gemiddeld dicht bij in de buurt. In gemeenten met minder dan 30.000 inwoners ligt het begroot bedrag per inwoner boven dit richtgetal. In Breda is het budget in 2022 met € 1,09 per inwoner lager dan gemiddeld. Sinds 2020 neemt het budget wel licht toe.

Afbeelding 9 Gemiddeld begroot budget Rekenkamer (euro's) per inwoner, 2018-2022.

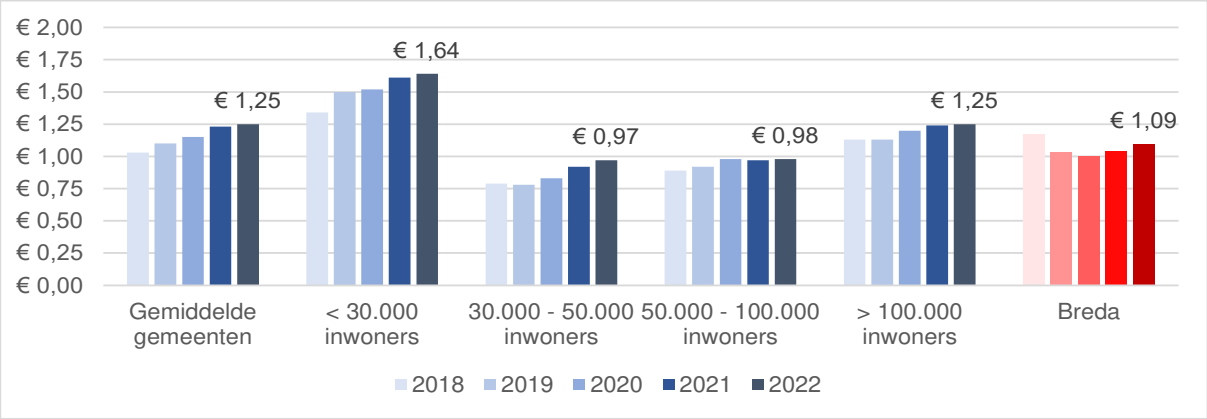

Begroot budget niet geheel besteed
De Rekenkamer Breda heeft de afgelopen jaren haar budget niet geheel besteed. In de praktijk blijken sommige onderzoeken lastig uit te besteden óf gedurende het onderzoek vertraging op te lopen. Ook in de referentiegroep van 100.000+ gemeenten blijkt het begrote budget jaarlijks niet geheel besteed te worden.

Afbeelding 10 Begroot en besteed bedrag (euro's) voor de Rekenkamerfunctie.

Breda

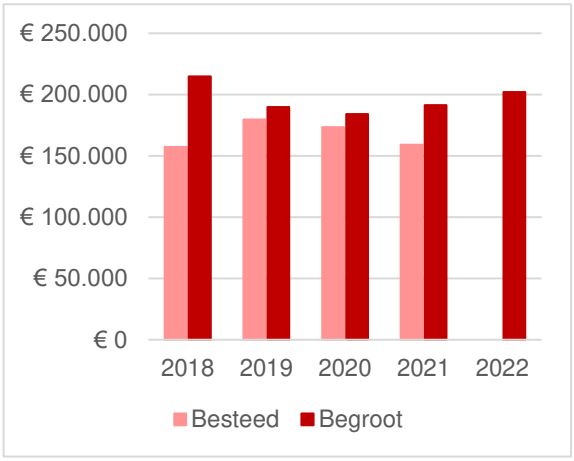

100.000+ gemeenten gemiddeld (N=7)

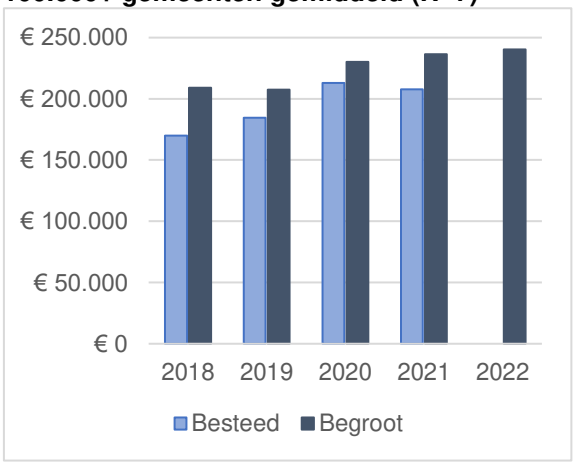

In het onderzoek is eveneens gevraagd naar de personele ondersteuning van de Rekenkamer en het budget dat beschikbaar is voor onderzoek:

- De Rekenkamer Breda beschikt over een eigen secretaris-onderzoeker. Breda is hier niet uniek in: van alle deelnemers heeft 84% eigen personele ondersteuning, in de vorm van een eigen secretariaat en/of onderzoekers die werk verrichten voor de Rekenkamer(commissie).
- De Rekenkamer Breda beschikt over een budget voor Rekenkameronderzoek en kan dit ook specificeren. Van alle deelnemers kan slechts 29% dit budget specificeren, 71% niet.

H4 Fractieondersteuning

Gemiddeld budget per inwoner in Breda lager dan in 100.000+ gemiddeld
In Breda is het budget per inwoner dat beschikbaar is voor fractieondersteuning, lager dan in de referentiegroep van 100.000+ gemeenten. Dit budget was tussen 2018 en 2021 constant, maar is in 2022 hoger. Dit betreft het budget dat beschikbaar wordt gesteld aan de fracties en dat de fracties naar eigen inzicht (binnen randvoorwaarden) kunnen besteden, zoals aan fractie-assistenten.

Afbeelding 11 Gemiddeld begroot budget (euro's) voor de fractieondersteuning per inwoner, 2018-2022.

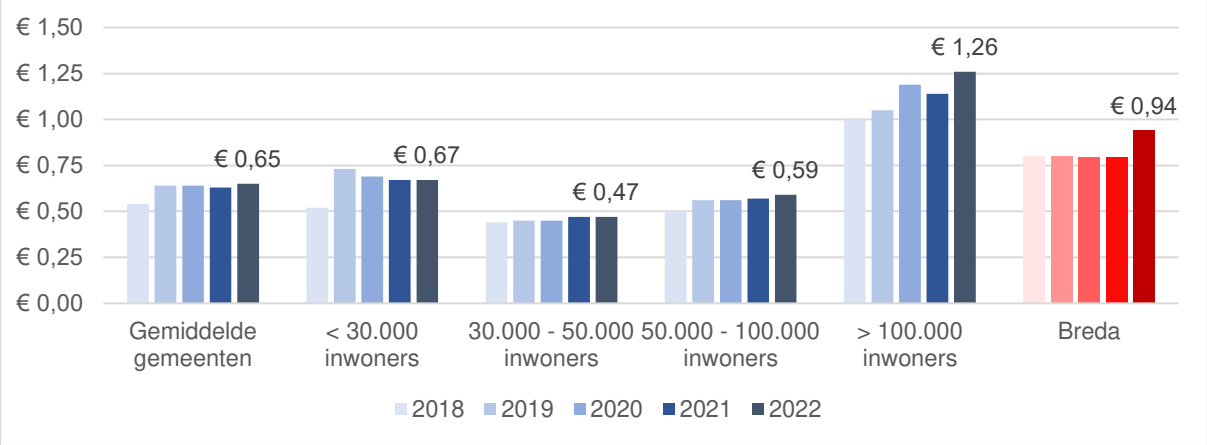

In 2019 en 2021 meer uitgegeven dan begroot
Uit de bestede en begrote bedragen blijkt dat in Breda in 2019 en 2021 meer besteed is aan fractieondersteuning dan begroot. Ook landelijk gezien was dit in 2021 het geval.

Afbeelding 12 Begroot en besteed bedrag (euro's) voor de fractieondersteuning.

Breda

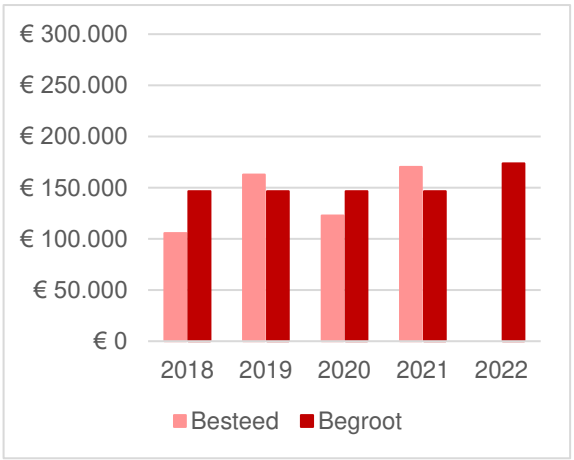

100.000+ gemeenten gemiddeld (N=7)

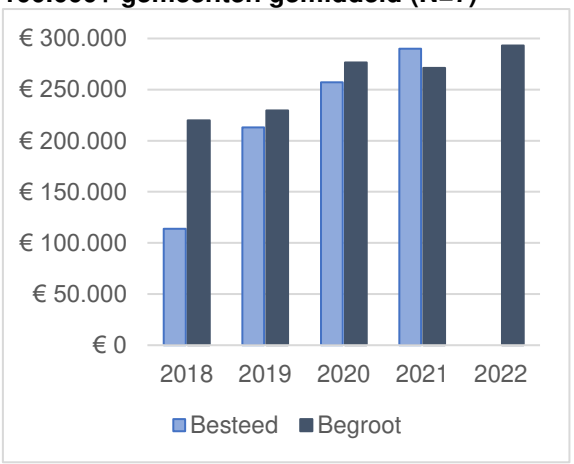

Grote spreiding in budgetten tussen overheden
Uit het onderzoek blijkt dat er een opmerkelijk grote spreiding is in de beschikbare budgetten. Bij sommige overheden is er niet of nauwelijks sprake van een budget voor fractieondersteuning, bij andere is er sprake van zeer aanzienlijke bedragen. Dit laatste is bijvoorbeeld het geval bij alle aan het onderzoek deelnemende provincies. Zo is het budget voor fractieondersteuning (per volksvertegenwoordiger) het laagst bij de waterschappen én de gemeenten met minder dan 30.000 inwoners (beide € 472 per volksvertegenwoordiger) en het hoogst bij de provincies met gemiddeld € 12.078 per volksvertegenwoordiger.

Ook binnen de 100.000+ gemeenten veel verschil
Uit eigen onderzoek naar het budget voor fractieondersteuning in de referentiegroep van 100.000+ gemeenten blijkt dat er ook binnen deze groep grote verschillen zijn. Hiervoor is gekeken naar de vaste vergoeding per fractie én het bedrag per raadslid per fractie. Het blijkt dat in alle aan dit onderzoek deelnemende 100.000+ gemeenten de vaste vergoeding per fractie hoger ligt dan in Breda. Daarentegen is in Breda de vergoeding per raadslid hoger dan in een aantal andere 100.000+ gemeenten. Oftewel: de grotere fracties (met meer raadsleden) ontvangen in Breda naar verhouding meer budget voor fractieondersteuning dan de kleinere fracties. Verder ligt de vergoeding in de deelnemende G4-gemeenten (Rotterdam en Utrecht) vele malen hoger dan in de andere 100.000+ gemeenten.

Afbeelding 13 Vergoeding per raadsfractie per jaar. Bron: Verordeningen fractieondersteuning via www.lokaleregelgeving.overheid.nl

Gemeente	Aantal Inwoners	Aantal raadsleden	Vast deel vergoeding per fractie	Vergoeding per raadslid per fractie
Breda	184.702	39	€ 1.250*	€ 3.750*
Dordrecht	119.537	39	€ 6.676	€ 1.700
Eindhoven	238.326	45	€ 19.468,93	€ 1.229,26
Haarlemmermeer	159.328	39	€ 8.100	€ 2.700
Leeuwarden	125.504	39	€ 5.000	€ 1.000
Rotterdam	655.468	45	€ 60.000	€ 30.000
Utrecht	361.699	45	€ 88.628	€ 6.774
Zaanstad	157.166	39	€ 5.000	€ 300

**Prijspeil 2016. In 2023 is de vergoeding € 1.250 per fractie en € 4.273,36 (geïndexeerd) per raadslid.*

In Breda mogelijkheid eigen fractie-assistenten aan te stellen
De fracties in Breda hebben de mogelijkheid om eigen fractie-assistenten aan te stellen. Dit is bij 47% van de deelnemers aan het onderzoek het geval; bij 53% níet. Verder hebben de fracties in Breda geen eigen scholings-/trainingsbudget. Breda hoort hiermee bij de grote meerderheid (90%) van de deelnemers waarbij de fracties hier géén eigen budget voor hebben.

H5 Informatievoorziening

Een goede informatievoorziening ten behoeve van de volksvertegenwoordiging vormt een belangrijke voorwaarde voor goede kaderstelling en controle door de raad. De raad heeft vele manieren en mogelijkheden om zijn informatiepositie te versterken, zoals ambtelijke bijstand, schriftelijke en mondelingen vragen, raadsonderzoek, informatiebijeenkomsten en werkbezoeken.

5.1 Ambtelijke bijstand

Ambtelijke bijstand vastgelegd in verordening
Met ambtelijke bijstand wordt de mogelijkheid bedoeld dat volksvertegenwoordigers een beroep kunnen doen op intensieve en gerichte ondersteuning vanuit de ambtelijke organisatie. Deze mogelijkheid is vastgelegd in een verordening. Desalniettemin geeft een klein aantal gemeenten aan dat er geen sprake is van een procedure.

Afbeelding 14 Bestaat er in uw organisatie een procedure voor het verlenen van ambtelijke bijstand aan volksvertegenwoordigers? (N=68)

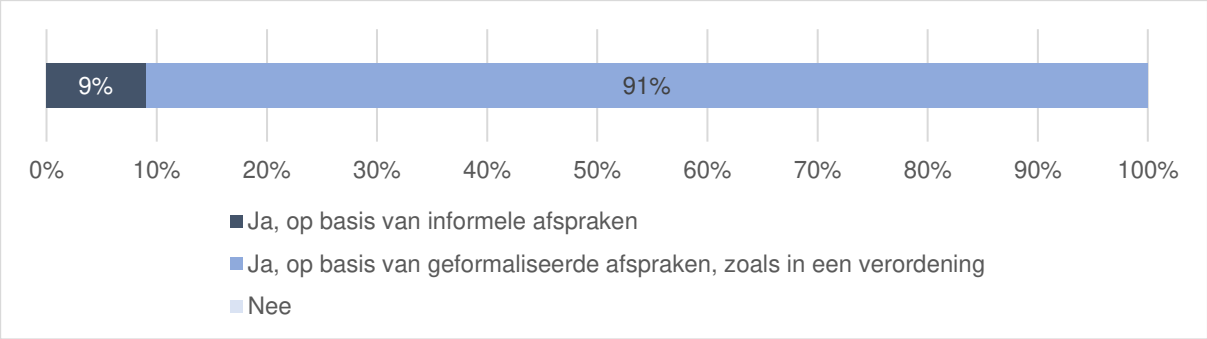

Overigens hebben veel deelnemers aangegeven dat er geen duidelijk verschil is tussen ‘technische bijstand’ en ‘ambtelijke bijstand’. Technische bijstand betreft de reactie op technische of onderhandse vragen. Maar het kan bij veel gemeenten eveneens betrekking hebben op advisering over de formulering van moties en amendementen. Dit betekent dat er in de praktijk regelmatig vanuit de ambtelijke organisatie, soms direct, soms via de griffie, informatie wordt verstrekt aan individuele volksvertegenwoordigers. Alleen wordt dit zelden bestempeld als ‘ambtelijke bijstand’.

Verder geeft 97% van de gemeenten (waaronder Breda) aan niet te weten hoeveel fte aan ambtelijke bijstand ten behoeve van de gemeenteraad daadwerkelijk is ingezet. De overige 3% geeft aan dat dit een schatting is, dit wordt nergens exact bijgehouden.

Naast de gebruikelijke regeling voor ambtelijke bijstand kan er soms ook budget worden gevraagd voor extra of bijzondere vormen van ambtelijke ondersteuning. Dit kan bijvoorbeeld bij de ondersteuning van het voorbereiden van een initiatiefvoorstel. Bij 95% van de gemeenten (waaronder Breda) is dit de afgelopen jaren niet gebeurd, bij 5% wel.

5.2 Schriftelijke en mondeling vragen

Aantal schriftelijke vragen neemt toe in Breda
Het recht op het stellen van schriftelijke vragen is vastgelegd in de Gemeentewet. Het aantal schriftelijke vragen wordt daarom in de meeste gemeenten bijgehouden. In Breda neemt het aantal schriftelijke vragen de afgelopen jaren toe en ligt in 2021 boven het gemiddelde van de 100.000+ gemeenten. Ook in 2022 (stand van zaken september/oktober 2022) is dit het geval.

Overigens geeft 82% van de deelnemende gemeenten (waaronder Breda) aan dat de schriftelijke vragen worden geregistreerd en formeel worden afgedaan; bij 9% worden deze niet (altijd) geregistreerd en bij 9% is onbekend hoeveel schriftelijke vragen er jaarlijks worden gesteld.

Afbeelding 15 Gemiddeld aantal schriftelijke vragen, 2018-2022 (2022 = stand september/oktober).

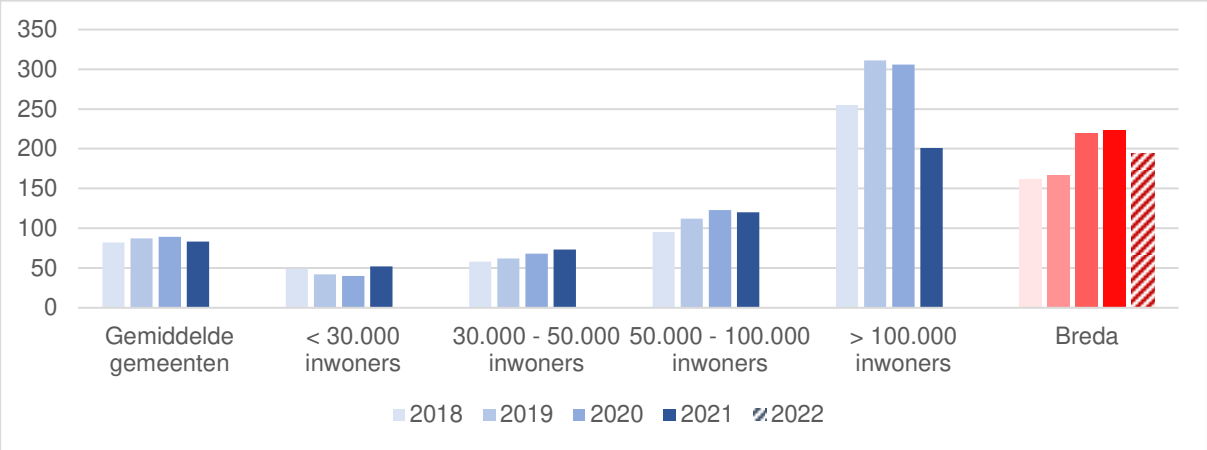

Aantal mondelinge vragen niet geregistreerd in Breda
Bij iets meer dan de helft van de deelnemers (waaronder Breda) wordt het aantal mondelinge vragen van gemeenteraadsleden níet geregistreerd. Bij ruim een derde is het aantal bekend en worden deze geregistreerd, terwijl een klein aandeel aangeeft het aantal wel te weten, maar deze niet (altijd) te registreren.

Afbeelding 16 Is er in uw organisatie bekend hoeveel mondelinge vragen volksvertegenwoordigers jaarlijks stellen? (N=66)

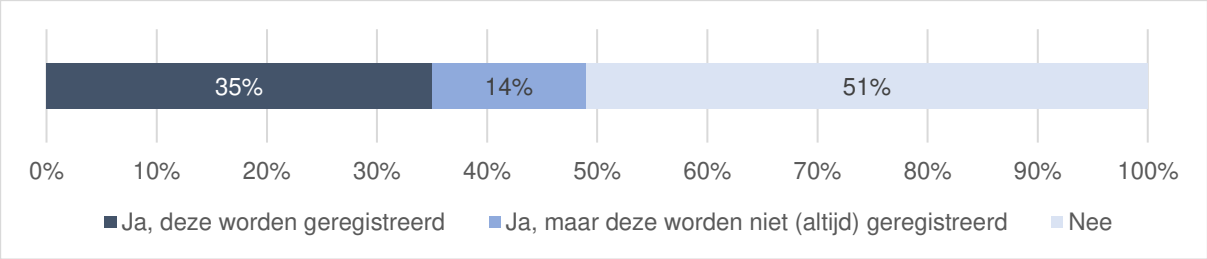

5.3 Raadsonderzoek

De afgelopen jaren weinig tot geen raadsonderzoeken
Van instrumenten als enquêtes of onderzoeken die door de gemeenteraad zelf kunnen worden georganiseerd, was in de deelnemende gemeenten de afgelopen jaren zelden tot nooit sprake. Dit laatste is ook in Breda het geval.

Afbeelding 17 Heeft er in uw organisatie in de periode 2018-2022 een raadsonderzoek plaatsgevonden? (N=65)

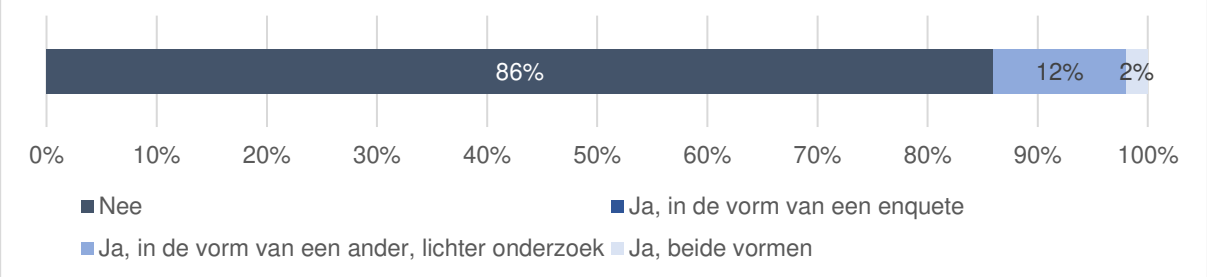

5.4 Informatiebijeenkomsten

Meeste informatiebijeenkomsten in 100.000+ gemeenten
In de groep van 100.000+ gemeenten worden veruit de meeste informatiebijeenkomsten voor de gemeenteraad georganiseerd. Dit zijn bijeenkomsten buiten de vaste vergaderingen om, georganiseerd door de griffie. In Breda worden deze bijeenkomsten niet apart geregistreerd.

Afbeelding 18 Gemiddeld aantal informatiebijeenkomsten, 2018-2022 (2022 = stand september/oktober).

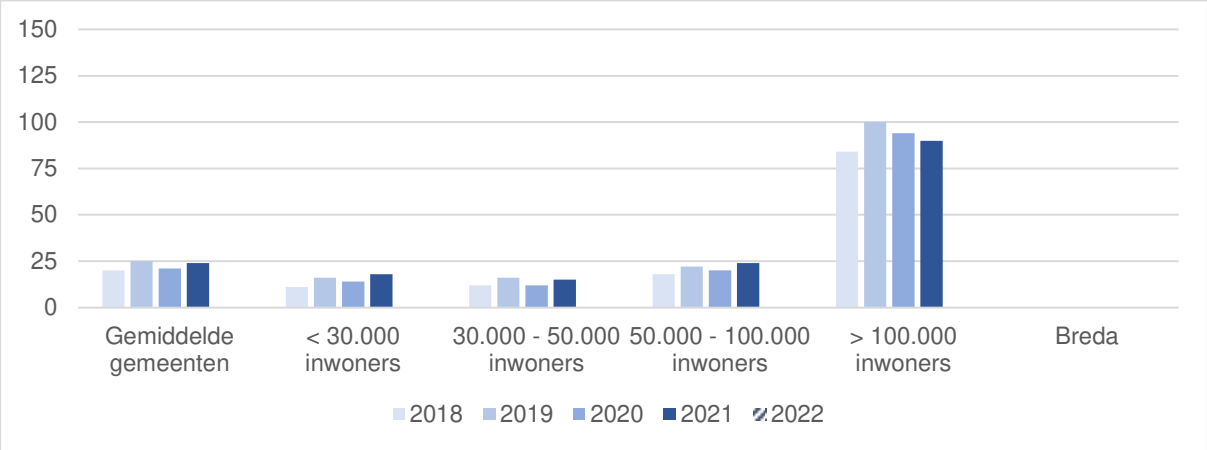

5.5 Werkbezoeken

Veel werkbezoeken in Breda
Het blijkt dat er in Breda naar verhouding veel werkbezoeken voor de raadsleden worden georganiseerd. Ook vergeleken met de referentiegroep van 100.000+ gemeenten. Overigens zijn de cijfers voor 2022 niet compleet (stand van zaken september/oktober).

Afbeelding 19 Gemiddeld aantal werkbezoeken, 2018-2022 (2022 = stand september/oktober).

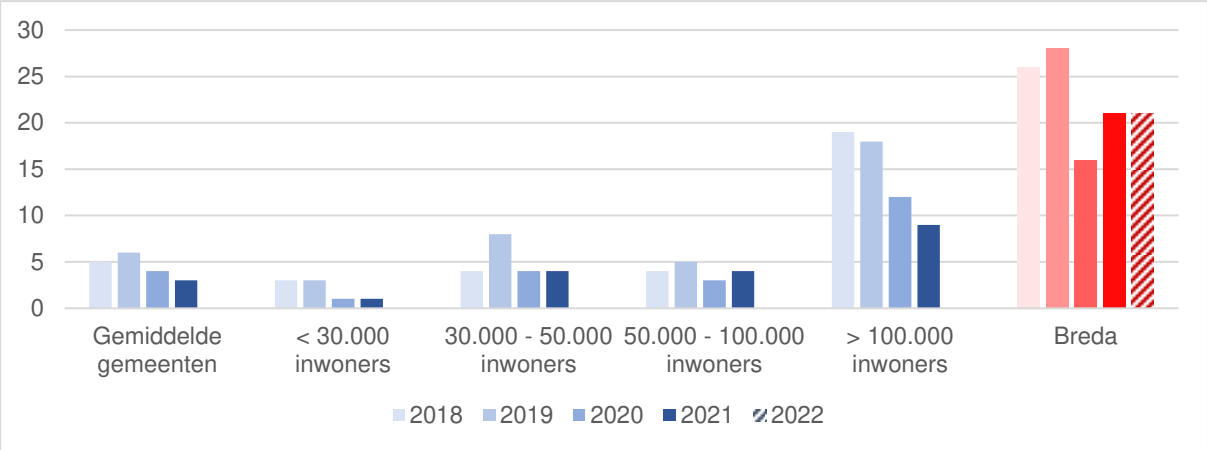

5.6 Raadsinformatiesysteem

Ibabs meest gebruikte raadsinformatiesysteem
Meer dan de helft van de gemeenteraden gebruikt Ibabs als raadsinformatiesysteem. Op de tweede plaats staat Notubiz, waar ook Breda gebruik van maakt. Landelijk gezien is men over het algemeen tevreden over de gebruiksvriendelijkheid van de systemen en de techniek. Over de zoek- en dossierfunctie is men over het algemeen beduidend minder tevreden. Al met al kan worden vastgesteld dat de huidige systemen als vergadersysteem redelijk voldoen, maar (nog) niet als informatiesysteem. In Breda geldt dit ook, en dan met name voor de zoek- en dossierfunctie van Notubiz.

Afbeelding 20 Welk informatiesysteem gebruikt uw organisatie op dit moment? (N=69)

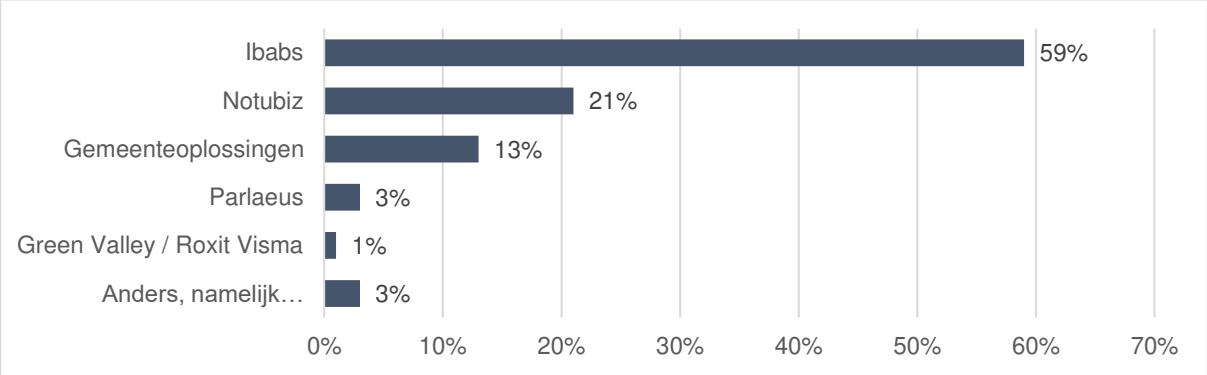

H6 Tot slot

Het onderzoek is afgesloten met een tweetal vragen over de ondersteuning van de gemeenteraad in relatie tot de kaderstellende en controlerende rol van de raad. Verder constateert het onderzoeksbureau, op basis van de landelijke uitkomsten, een paradox.

Ondersteuning voor kaderstellende en controlerende rol kan beter
Ruim één op de vijf deelnemers vindt dat de gemeenteraad in sterke mate wordt ondersteund om zijn kaderstellende rol waar te maken. Over de ondersteuning in relatie tot de controlerende rol is men iets positiever. Desalniettemin concluderen de meeste deelnemers (evenals Breda) dat er zowel ten aanzien van de kaderstellende als de controlerende rol ruimte voor verbetering is.

Afbeelding 21 In welke mate wordt de gemeenteraad ondersteund om de kaderstellende en controlerende rol waar te maken? (N=68)

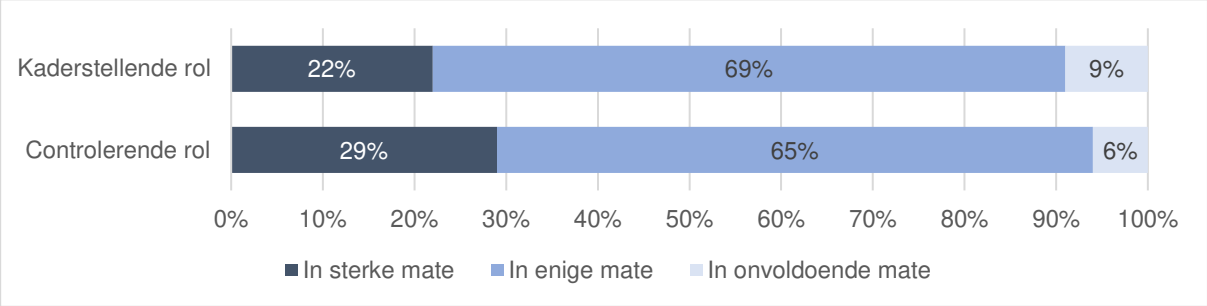

Toename van ondersteuning blijft achter bij toegenomen eisen en verwachtingen
Het onderzoeksbureau constateert dat landelijk gezien de aandacht voor de ondersteuning van de volksvertegenwoordiging toeneemt. Dit blijkt onder meer uit de door de tijd heen toenemende budgetten voor de griffie en de Rekenkamer. Ook is er sprake van een meer gestructureerde en doelgerichte inzet van instrumenten, zoals de fractieondersteuning.

Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat de toename van de ondersteuning achterblijft bij de toegenomen eisen en verwachtingen ten aanzien van de volksvertegenwoordiging. Genoemd wordt dat het politieke discours, de versnippering in de volksvertegenwoordiging en de rol van sociale media ertoe leiden dat ‘de waan van de dag’ meer en meer aandacht opeist, zowel van de volksvertegenwoordigers zelf als van hun ondersteuning. Ook vraagt de buitenwereld om meer aandacht, hetgeen onder meer leidt tot een toenemende behoefte aan communicatieondersteuning om de relatie tussen raad en samenleving te versterken. Verder zijn de vraagstukken waar volksvertegenwoordigers voor staan (zoals de decentralisaties in het sociaal domein, de Omgevingswet, informatiebeveiliging, WOO) ingewikkelder geworden, hetgeen eveneens een wissel trekt op de ondersteuning.